

**Міністерство аграрної політики та продовольства України
Житомирський національний агроекологічний університет**

ПОЛОЖЕННЯ
про попередню експертизу дисертацій,
поданих на здобуття наукового ступеня
кандидата (доктора) наук в Житомирському
національному агроекологічному університеті

Житомир - 2013

**Схвалено Вченою радою Житомирського національного
агроєкологічного університету, протокол №6 від 25 січня 2012 р.
(зі змінами, внесеними 27 лютого 2013 р., протокол №6)**

I. Загальні положення

1.1. Це Положення встановлює порядок проведення попередньої експертизи дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата (доктора) наук в Житомирському національному агроекологічному університеті (далі ЖНАЕУ).

1.2. Проведення попередньої експертизи дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата (доктора) наук в ЖНАЕУ здійснюється відповідно до Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 березня 2007 року № 423; Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1059.

II. Порядок проведення попередньої експертизи дисертацій

2.1. Всі дисертації, виконані аспірантами, докторантами та здобувачами ЖНАЕУ або інших наукових установ чи вищих навчальних закладів, які представляються до захисту на спеціалізованих вчених радах ЖНАЕУ, повинні пройти попередню експертизу на міжкафедральних наукових семінарах.

2.2. Організація проведення міжкафедральних наукових семінарів та керівництво ними (головування на засіданнях) покладається на директора відповідного науково-інноваційного інституту. Заступником головуєчого на засіданні міжкафедрального наукового семінару є завідувач профільної за темою дисертації кафедри.

2.3. Для ініціювання процедури попередньої експертизи дисертаційної роботи аспірант (докторант, здобувач – далі дисертант) подає директору відповідного науково-інноваційного інституту:

– дисертаційну роботу, підготовлену особисто дисертантом, що являє собою завершене наукове дослідження з актуальної проблематики та відповідає вимогам “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 березня 2007 року № 423 (п.11, 13, 14, 16) і профілю спеціалізованої вченої ради ЖНАЕУ;

– оригінали або ксерокопії наукових праць, визначених п.14 зазначеного Порядку, які відображають наукові результати дисертаційного дослідження;

– документи, що підтверджують зв'язок дисертаційного дослідження з науковими програмами, планами, темами (у вигляді відповідних довідок установи, де виконана робота);

– документи, що підтверджують апробацію результатів дослідження (довідки про участь дисертанта у науково-практичних конференціях або ксерокопії сторінки із змістом збірника тез доповідей учасників конференцій);

- акти впровадження у практику результатів дослідження дисертанта, оформлені згідно вимог;
- відгук наукового керівника (консультанта), засвідчений печаткою установи, де він працює (із зазначенням, що робота є самостійно виконаним науковим дослідженням та не містить некоректних запозичень);
- висновок установи, де виконана робота, оформлений як витяг з протоколу міжкафедрального наукового семінару, та затверджений керівником установи (для осіб, які підготували дисертацію не в ЖНАЕУ);
- довідка про складені кандидатські іспити (для здобувачів наукового ступеня кандидата наук).

2.4. Директор відповідного науково-інноваційного інституту визначає кафедри, які братимуть участь в розгляді дисертації, встановлює дату подання рецензій та дату засідання.

2.5. Після представлення дисертації для попередньої експертизи завідувач профільної з теми дисертації кафедри за погодженням з директором відповідного науково-інноваційного інституту призначає трьох рецензентів з науковим ступенем доктора/кандидата наук із числа співробітників ЖНАЕУ – фахівців з наукового напрямку представленого дисертаційного дослідження. До рецензування можуть бути залучені співробітники інших кафедр і наукових установ.

2.6. Рецензенти після ретельного вивчення дисертаційної роботи, публікацій та документів, що підтверджують впровадження і апробацію отриманих дисертантом результатів, протягом 15 робочих днів готують письмові рецензії, в яких чітко і конкретно визначають позитивні і негативні риси дисертації і роблять аргументовані висновки щодо:

- актуальності теми дослідження та її зв'язку з науковими програмами, планами, темами;
- особистого внеску дисертанта в отриманих наукових результатах;
- ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій;
- ступеня наукової новизни результатів дисертаційного дослідження;
- повноти опублікування основних положень дисертації;
- теоретичного та практичного значення отриманих результатів і рекомендацій про їх використання;
- оцінки структури дисертації, мови та стилю викладення;
- відповідності дисертації паспорту спеціальності, за якою вона подається до захисту.

2.7. У рецензії наводяться також критичні зауваження до дисертації і обов'язково декларується думка рецензента відносно того, рекомендувати чи не рекомендувати рецензовану роботу до представлення у спеціалізовану вчену раду для захисту. Рецензія має бути однозначною (позитивною чи негативною), містити підпис рецензента і дату.

2.8. Оригінал рецензії у визначений термін, але не пізніше ніж за 7 робочих днів до призначеної дати слухання передається на профільну кафедру, а її копія – дисертанту для ознайомлення.

2.9. Попередня експертиза дисертації відбувається на відкритому засіданні міжкафедрального наукового семінару (будь-які обмеження щодо присутності зацікавлених осіб не допускаються).

На засідання запрошуються члени відповідної спеціалізованої ради із захисту дисертацій. Засідання міжкафедрального наукового семінару, присвячене попередній експертизі дисертації, вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менше трьох докторів з відповідного наукового напрямку.

2.10. На одному засіданні міжкафедрального наукового семінару може проводитись обговорення не більше двох дисертацій.

2.11. Обговорення дисертаційної роботи на міжкафедральному науковому семінарі відбувається за таким сценарієм:

–головуючий доводить до відома присутніх порядок денний засідання, повідомляє дані про дисертанта, а саме: прізвище, ім'я та по-батькові; дату і місце народження; освіту; стаж і місце роботи: про навчання в аспірантурі, докторантурі чи прикріплення здобувачем; теперішній статус дисертанта: тему дисертації і дату її затвердження; дані про наукового керівника (консультанта); інформацію про складені кандидатські іспити (для здобувачів наукового ступеня кандидата наук); результати попередньої експертизи дисертації за місцем її виконання (якщо дисертація підготовлена не в ЖНАЕУ);

–дисертант робить доповідь з використанням ілюстративних та роздаткових матеріалів. Тривалість доповіді становить не більше 20 хвилин для здобувачів ступеня кандидата наук і не більше 40 хвилин для здобувачів ступеня доктора наук. У доповіді мають бути відображені ключові положення дослідження, що виносяться на захист, наводиться відповідна аргументація, пояснення зроблених дисертантом висновків та розрахунки ефективності впровадження;

–присутні на засіданні міжкафедрального наукового семінару задають питання з метою роз'яснення окремих положень та висновків дисертаційної роботи, на кожне з яких дисертант має дати вичерпні відповіді по суті;

–головуючий надає слово науковому керівнику (консультанту) або зачитує засвідчений його підписом відгук у разі відсутності керівника (консультанта), а також рецензентам;

–виступають рецензенти;

–відбувається обговорення дисертаційної роботи, в якому беруть участь присутні на засіданні. Вони у своїх виступах мають звернути увагу на відповідність представленої роботи основним вимогам, що пред'являються до дисертації; вказати на досягнення мети дослідження та виконання завдань; окреслити ключові елементи наукової новизни; акцентувати увагу на логіці й

методах дослідження, прикладних результатах, завершеності роботи; зробити загальний висновок по дисертаційній роботі;

– дисертанту надається прикінцеве слово:

– ставиться на відкрите голосування висновок по дисертаційній роботі.

Рішення по дисертаційній роботі вважається позитивним, якщо за нього проголосувало не менше як три чверті присутніх науково-педагогічних працівників.

2.12. Міжкафедральний науковий семінар може прийняти наступні варіанти рішень:

– рекомендувати дисертацію до подання в спеціалізовану вчену раду для захисту;

– не рекомендувати дисертацію до подання в спеціалізовану вчену раду для захисту з прийняттям відповідного письмово вмотивованого рішення.

2.13. Дисертація рекомендується до захисту на спеціалізованій вченій раді, якщо в ході обговорення до неї не було зауважень, або зауваження не торкалися суті роботи і стосувалися тільки композиційних, стилістичних та інших суто технічних моментів, або зауваження були аргументовано відведені автором в процесі дискусії.

2.14. У разі повторного подання дисертації для проходження попередньої експертизи крім етапів, передбачених стандартною процедурою обговорення дисертації, її автор обов'язково повідомляє про виправлення зауважень, зроблених рецензентами у письмовому відзиві, а також тих, що прозвучали в ході наукової дискусії. Рецензенти мають повідомити присутнім чи погоджуються вони з виправленими зауваженнями.

2.15. Засідання міжкафедрального наукового семінару оформляється протоколом, в якому зазначаються:

– прізвища та ініціали всіх присутніх із зазначенням наукового ступеня, вченого звання та посади;

– кількість спеціалістів за профілем дисертації, що розглядається;

– правомочність засідання;

– порядок денний (обговорення дисертаційної роботи);

– дані про дисертанта (приналежність до аспірантури (докторантури), прізвище, ім'я, по-батькові здобувача, тема дисертації, ступінь, на який претендує здобувач, шифр і назва спеціальності);

– дані про наукового керівника;

– ким і коли затверджена тема дисертації;

– список рецензентів;

– коротка інформація про доповідь дисертанта;

– конкретний персональний внесок дисертанта до всіх наукових праць;

– питання присутніх і відповіді дисертанта;

– виступ наукового керівника;

- виступи рецензентів і присутніх;
- відповіді дисертанта на зауваження рецензентів та присутніх;
- інформація про проект висновку і хід його обговорення;
- висновок міжкафедрального наукового семінару про дисертацію;
- підсумок відкритого голосування по проекту висновку міжкафедрального наукового семінару.

До протоколу засідання обов'язково додаються доповідь здобувача, ілюстративні роздаткові матеріали, відгуки рецензентів і наукового керівника, результати голосування. У результативній частині протоколу остаточно формулюється висновок по дисертаційній роботі, в якому, зокрема, має бути зазначено, що робота являє собою самостійно виконане дисертантом актуальне дослідження, яке характеризується новизною отриманих результатів, що належним чином опубліковані, та практичною значущістю, відповідає діючим вимогам щодо змісту і оформлення, а також паспорту спеціальності. Протокол підписується головою на засіданні та його секретарем.

2.16. Висновок по дисертаційній роботі, поданій для попередньої експертизи, готується лише в разі позитивного рішення призначеними рецензентами.

2.17. Відповідальність за своєчасне і правильне оформлення протоколу міжкафедрального наукового семінару і витягу з нього покладається на головуючого на його засіданні.

Положення вводиться в дію з 1 лютого 2012 року.

Додаток

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Житомирського національного
агроекологічного університету_____ професор В.М. Микитюк
" ____ " " _____ " 201__ р.

ВИТЯГ

з протоколу № ____ засідання міжкафедрального наукового семінару
Житомирського національного агроекологічного університету
від _____ 201__ року**ПРИСУТНІ:**(вказати всіх присутніх на засіданні науково-педагогічних і наукових
працівників (наукові ступені, вчені звання, посади, кафедри, ініціали і
прізвища).**Головуючий на засіданні:**

(науковий ступінь, вчене звання, ініціали і прізвище)

СЛУХАЛИ: Про рекомендацію до захисту дисертаційної роботи на
здобуття наукового ступеня кандидата (доктора) _____ наук

*(прізвище, ім'я та по батькові)*на тему: _____
(назва теми)

за спеціальністю _____.

Тема дисертаційної роботи затверджена Вченою радою _____,
(назва установи)

протокол № __ від __ _____ 20__ р.

Науковий керівник (консультант) _____,
*(науковий ступінь, вчене звання, ініціали і прізвище, місце роботи і посада)*У доповіді _____ виклав (ла) основні
(ініціали, прізвище здобувача)

положення дисертаційної роботи.

Питання задали: *(вказати ПІБ, науковий ступінь та вчене звання тих, хто задав
питання, вказати зміст питання та відповідь на нього здобувача).***ВИСТУПИЛИ:***(науковий ступінь, вчене звання, ініціали, прізвище, зміст виступу)*

Науковий керівник – *(науковий ступінь, вчене звання, ініціали, прізвище)* _____
у своєму виступі відзначив _____, охарактеризував науковий шлях здобувача, а також особисті ділові риси дисертантає

Науковий керівник (консультант) відзначив, що робота відповідає чинним вимогам до кандидатських (докторських) дисертацій.

У своїх виступах рецензенти _____
(науковий ступінь, вчене звання, ініціали, прізвище)
відмітили _____ *(письмові відзиви додаються)*.

Рецензенти зазначили, що дисертаційна робота відповідає вимогам “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника” і рекомендували роботу до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня кандидата (доктора) наук зі спеціальності _____.

В обговоренні взяли участь _____
(науковий ступінь, вчене звання, ініціали, прізвище)

У виступах була висвітлена актуальність, наукова новизна, теоретична та практична значимість результатів дисертаційного дослідження, а також висловлені рекомендації щодо подальшого їх використання у практичній діяльності. Зазначено, що представлена дисертація відповідає чинним вимогам до кандидатських (докторських) дисертацій і може бути рекомендована для захисту.

УХВАЛИЛИ:

1. Рекомендувати до захисту спеціалізованій вченій раді _____
кандидатську (докторську) дисертаційну роботу
_____ “ _____ ”
(П.І.П) *(тема дисертації)*
зі спеціальності _____.

2. Затвердити висновок міжкафедрального семінару про дисертацію
_____ “ _____ ”
(П.І.П) *(тема дисертації)*

ВИСНОВОК

міжкафедрального наукового семінару Житомирського національного агроекологічного університету про дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата (доктора) наук

(прізвище, ім'я та по батькові)

на тему: _____
(назва теми)

за спеціальністю _____

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт.

Коротко і переконливо викладається актуальність завдання.

Зв'язок теми дослідження з планами науково-дослідних робіт.

Наводиться перелік повних назв виконаних науково-дослідних робіт із номерами їх державної реєстрації, які містять результати дослідження автора. Слід відзначити роль автора у виконанні цих науково-дослідних робіт.

Якщо виконана наукова робота була складовою частиною якоїсь державної або галузевої наукової програми, то це треба обов'язково зазначити, тобто навести шифр і назву програми.

Конкретна особиста участь автора в одержанні результатів.

Наприклад, теоретичні положення, висновки та наукові результати дослідження, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Ступінь обґрунтованості запропонованих здобувачем положень, висновків та рекомендацій. *Наприклад, положення, висновки та рекомендації, отримані автором у процесі дослідження, належним чином аргументовані та науково обґрунтовані. Достовірність, сформульованих у дисертації наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується їх науковим обґрунтуванням, яке базується на критичному осмисленні здобутків вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі _____; застосуванням системного підходу, відповідністю використаних наукових методів завданням, поставленим в ході дослідження, структурованістю та логічною послідовністю етапів дослідження, значним обсягом опрацьованих джерел, змістовною інформаційною базою, яка включає законодавчі акти Верховної Ради України, Укази Президента України, офіційні статистичні дані, аналітичні дані _____, матеріали періодичних видань та монографічні наукові результати вітчизняних і зарубіжних вчених за тематикою виконаної роботи, Інтернет-ресурси.*

Основні результати дослідження, ступінь їх наукової новизни та значущості.

Отримані в процесі дослідження наукові результати в сукупності дозволили розв'язати важливе науково-прикладне завдання –

_____.

Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи:

вперше:

.....

удосконалено:

.....

дістали подальший розвиток:

.....

Кожне одержане нове наукове положення формулюється конкретно і чітко у вигляді наукового результату, при цьому обов'язково підкреслюється, у чому саме полягає новизна порівняно з раніше відомими науковими результатами.

До цього пункту не можна включати опис нових прикладних (практичних) результатів, отриманих у вигляді способів, методик, схем, алгоритмів тощо. Слід завжди розмежовувати одержані нові наукові положення і нові прикладні результати, що випливають з теоретичного доробку здобувача.

Новим науковим положенням, наприклад, може бути розкрита природа явища, закономірність, встановлена особливість, механізм, аналітична або статистична залежність, розроблена модель тощо.

Наукове значення роботи викладають так, щоб показати роль одержаних нових наукових положень у розвитку того чи іншого наукового напрямку.

Практичне значення роботи повинно чітко і конкретно відповідати на запитання, що дає виконана робота для практики (нові підходи, способи, форми, механізми, методи тощо). У висновку наводяться відомості щодо впровадження наукових та прикладних результатів роботи. Відзначається, у чому і як виявилось це використання, де і коли, що при цьому отримано в економічній, соціальній та екологічних сферах.

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Зазначається ступінь (повнота) висвітлення основних результатів дослідження у публікаціях автора, загальна кількість публікацій по темі дисертації, у т.ч. у фахових виданнях, особистий внесок дисертанта в підготовку публікацій у співавторстві.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні, методичні та практичні положення дисертаційної роботи доповідалися на ___ міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: _____

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертаційна робота _____

написана грамотно, стиль викладу матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує доступність їх сприйняття.

Загальний висновок:

Враховуючи вищенаведене, міжкафедральний семінар Житомирського національного агроекологічного університету рекомендує кандидатську (докторську) дисертаційну роботу _____ “ _____ ”

_____ (П.І.П) _____ (тема дисертації)
зі спеціальності _____ до захисту на спеціалізованій вченій раді
_____.

Головуючий(а) на засіданні міжкафедрального
наукового семінару
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Секретар міжкафедрального наукового
семінару

_____ 201__ року

